

GLASVOCHTOPERATIE BIJ NETVLIESLOSATING (ABLATIO RETINAE) (soms gecombineerd met een staaroperatie)

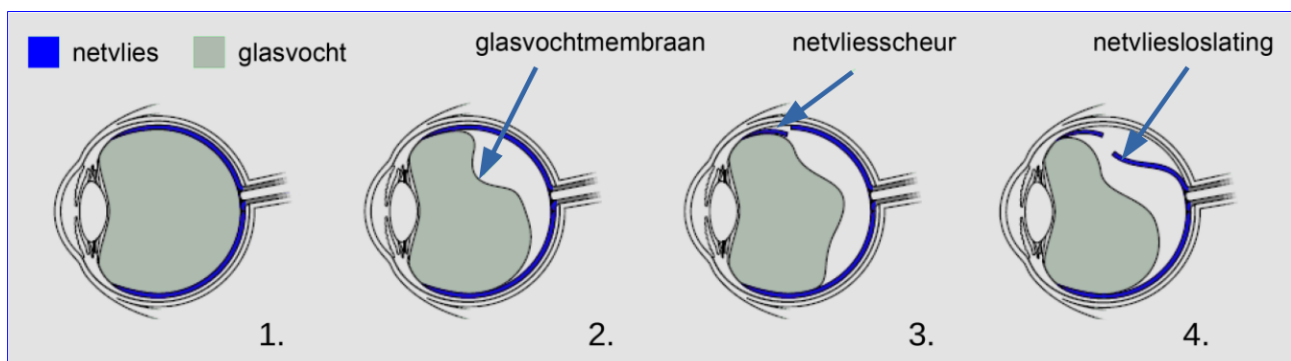
Inleiding

Een **glasvochtoperatie** is een operatie waarbij we het glasvocht uit het oog halen en vervangen door een speciale vloeistof, lucht, gas of olie. De operatie heet ook wel een **vitrectomie**.

Het glasvocht (glasachtig lichaam) is een soort gelei die de ruimte opvult tussen de lens en het netvlies (Figuur 1). Rond het glasvocht zit een dun vlies, de glasvochtmembraan, als een soort ballonnetje rond de gelei.

Op jonge leeftijd is het glasvocht stevig; in de loop van het leven verwatert het glasvocht. De restanten van het glasvocht drijven dan in het oog en zijn te zien als zwevende deeltjes (ook wel glasvochttroebelingen, mouches volantes of floaters genoemd). Iedereen krijgt dit in de loop van het leven.

Bij het verwateren krimpt het glasvocht ook. De glasvochtmembraan komt dan los van het netvlies (Figuur 2). Dit is een onschuldige zaak. Maar soms ontstaat hierbij een scheur in het netvlies (Figuur 3). Zo'n scheur kan vanzelf dichtgroeien of kan met een laserbehandeling gesloten worden. Als er door de scheur vocht onder het netvlies komt, dan is er sprake van een **netvliesloslating** (Figuur 4).

Het risico op het ontstaan van een netvliesloslating is groter bij:

- bijziendheid
- een staaroperatie in de voorgaande jaren
- netvliesloslatingen in de familie
- een oog dat een ongeluk of klap gehad heeft

Verschijselen van een netvliesloslating zijn:

- een plotselinge toename van het aantal zwevende deeltjes
- het zien van lichtflitsen
- een zwarte vlek of ‘gordijn’ voor het oog

Een netvliesloslating herstelt niet vanzelf: **een operatie is noodzakelijk**. Zonder een operatie wordt het oog uiteindelijk blind. Bij de operatie verwijderen we het glasvocht uit het oog en brengen het netvlies van binnenuit weer op zijn plaats. Met een laser wordt de scheur gedicht. We laten we een speciale vloeistof, lucht, gas of olie achter in het oog om het netvlies op zijn plaats te houden. Hierdoor kan de scheur goed vastgroeien. Meestal komt er gas in het oog; soms kan pas tijdens de operatie bepaald worden wat het beste is.

Soms wordt de operatie gecombineerd met een staaroperatie. Bij een staaroperatie haalt de oogarts uw eigen lens uit het oog en vervangt deze door een heldere kunstlens. Dit gebeurt omdat uw eigen ooglens niet helder meer was of omdat het nodig was om de operatie beter uit te kunnen voeren. Kijk op de laatste pagina van deze folder voor extra informatie over de staaroperatie.

Wat u moet weten

Voor de operatie

Een netvliesloslating wordt meestal binnen een week geopereerd. Een enkele keer is een spoedoperatie nodig, of kan het juist langer wachten. Soms krijgt u tot de operatie een houdingsadvies om te voorkomen dat de loslating van het netvlies toeneemt.

Voor de operatie onderzoekt een oogarts het oog om te kijken hoe uitgebreid de loslating is en waar de scheur zit. Ook wordt er een scan (‘OCT’) van het netvlies gemaakt en een foto. Voor het onderzoek worden uw pupillen wijdgemaakt met oogdruppels.

Voorafgaand aan de operatie stellen we u ook nog vragen over uw gezondheid en het gebruik van medicijnen zoals bloedverdunners. Meestal

kunt u gewoon doorgaan met deze medicijnen. U mag geen make-up, gezichtscreme of nagellak gebruiken en geen sieraden dragen op de dag van de operatie.

Rond de operatie

De operatie wordt in dagbehandeling verricht (u blijft dus niet in het ziekenhuis) onder plaatselijke verdoving (meestal) of in narcose (soms). Sommige mensen hebben de eerste nacht na de operatie wat pijn aan het oog. Om dat zoveel mogelijk te voorkomen kunt u paracetamol nemen. Het verband mag u tot de volgende ochtend laten zitten en u hoeft dus op de dag van de operatie het geopereerde oog niet te druppelen.

Na de operatie

Na de operatie druppelt u het geopereerde oog volgens een vast schema (zie verderop in deze folder). De controles zijn na 1 dag (soms bij uw eigen oogarts) en na 2 tot 3 weken (in het UMCG). Werd u door een oogarts van elders verwezen, dan wordt u na de tweede controle terugverwezen. Soms loopt het anders dan verwacht en zijn er meer controles nodig. Overleg met de oogarts wanneer u een eventuele nieuwe bril kunt gaan aanschaffen (met name nodig als u tegelijk ook een staaroperatie kreeg). Wanneer er lucht, gas of olie in het oog kwam, dan gelden er speciale zaken.

Lucht/Gas

Houdt er rekening mee dat u met het geopereerde oog eerst niets ziet: u kijkt tegen de lucht- of gasbel aan. Deze bel verdwijnt vanzelf binnen enkele dagen (lucht), 2 weken (kortwerkend gas) of 2 maanden (langwerkend gas). Het oog maakt zelf vocht aan dat het gas vervangt. Met een lucht- of gasbel in het oog mag u niet vliegen of naar de bergen!

Olie

Heeft u olie in uw oog gekregen, dan ziet u met dat oog heel wazig. Meestal volgt na ongeveer 3 maanden een tweede operatie. We verwijderen dan de olie en brengen een heldere vloeistof in het oog. Soms verloopt de genezing traag en is er nogmaals olie nodig.

Vloeistof

De vloeistof is helder en heeft geen invloed op uw zicht. Het oog maakt zelf weer eigen vocht aan dat de vloeistof vervangt.

Bij lucht of gas in het oog is het mogelijk dat u een **houdingsadvies** krijgt: het is de bedoeling dat de lucht- of gasbel het netvlies ter plekke van de scheur zo goed mogelijk op zijn plaats drukt. Het houdingsadvies kan anders

zijn dan het advies voor de operatie! Zie verderop in deze folder voor het houdingsadvies dat voor u geldt.

Risico's en verwachtingen

Met de operatie lukt het in ongeveer 90% van de gevallen om het netvlies in één operatie weer op zijn plaats te krijgen. Soms zijn er meerdere operaties nodig, en een enkele keer lukt het niet om het netvlies blijvend op zijn plaats te krijgen. Wanneer het netvlies weer op zijn plaats ligt, dan komt het beeld terug (de zwarte vlek trekt weg). Soms is scherp zien na de operatie ook weer goed mogelijk, soms valt dat tegen en dat is met name het geval als het beeld voor de operatie ook al onscherp was (omdat het centrum van het netvlies los lag). Verbetering kan optreden tot ongeveer een jaar na de operatie.

Zoals bij iedere operatie is er een kans op complicaties. Zo is er een kans op een infectie aan de binnenzijde van het oog. De kans hierop is klein (ongeveer 1 op 1000), maar het kan soms leiden tot het verlies van het oog. Een bloeding in het oog kan ook voorkomen. Dat gaat meestal vanzelf over, heel soms is er een extra operatie nodig. Ook zie je soms een verhoogde oogdruk, waarvoor dan oogdruppels of tabletten nodig zijn. Na een glasvochtoperatie ontstaat eigenlijk altijd staar (cataract), met name bij hogere leeftijd al binnen een paar maanden tot een jaar. Een staaroperatie is in veel gevallen de oplossing.

Druppelschema na de operatie voor het geopereerde oog

U gaat door met uw eventuele eigen oogdruppels in beide ogen, tenzij de arts anders aangeeft.

De druppels in onderstaand schema komen er in verband met de operatie bij. Een X in het schema betekent 1 druppel. Let op: de eerste tabel is voor een operatie zonder gecombineerde staaroperatie, de tweede tabel voor een operatie met een gecombineerde staaroperatie.

Houd 2 minuten tussen de oogdruppels.

Op de dag van de operatie doet u geen druppels in het geopereerde oog – het verband moet blijven zitten tot de ochtend na de operatie. Dan verwijdt u het kapje (bewaren) en gaasje (weggooien) en begint u met het druppelen. U hoeft hiermee niet te wachten tot de controle bij de oogarts is geweest.

Oogdruppels in minims (kleine wegwerpampullen) kunt u na openen 24 uur in de koelkast bewaren (en dus een hele dag gebruiken).

De eerste 2 weken na de operatie (zonder gecombineerde staaroperatie)			
Oogdruppel	Ontbijt	Avondeten	Voor de nacht
dexamethason	x	x	x
chlooramfenicol	x	x	x
Daarna tot 1 maand na de operatie (zonder gecombineerde staaroperatie)			
Oogdruppel	Ontbijt	Avondeten	Voor de nacht
dexamethason	x		x

De eerste twee weken na de operatie (met gecombineerde staaroperatie)						
Oogdruppel	Ontbijt	Koffie	Lunch	Thee	Avondeten	Voor de nacht
predforte	x	x	x	x	x	x
chlooramfenicol	x				x	x
tropicamide	x				x	x
naclof	x				x	x
Daarna tot 1 maand na de operatie (met gecombineerde staartoperatie)						
Oogdruppel	Ontbijt	Koffie	Lunch	Thee	Avondeten	Voor de nacht
predforte	x				x	x
naclof	x				x	x

Leefregels

De eerste week draagt u als bescherming 's nachts het kapje voor het oog en overdag een bril.

Bukken, tillen, sporten, sauna en make-up dienen de eerste week vermeden te worden, daarna in overleg met uw oogarts. Vermijd wrijven in het oog!

TV-kijken, lezen, computeren, traplopen, douchen en haarwassen mogen wel.

Deelnemen aan het verkeer, is niet toegestaan tot de oogarts u weer toestemming geeft. Dit gaat altijd in overleg en is per patiënt verschillend.

Zolang er een lucht- of gasbel in het oog zit, mag u niet vliegen of naar de bergen! Met vloeistof of olie in het oog mag dit wel.

Soms is er na een operatie een houdingsadvies nodig. Dat kan hieronder ingevuld worden door de verpleegkundige.

Aanbevolen houding overdag (gedurende ... dagen)	Aanbevolen houding 's nachts (gedurende ... dagen)
☐ niet van toepassing	☐ niet van toepassing
☐ treuren	☐ rechterzij
☐ rechterzij	☐ linkerzij
☐ linkerzij	☐ rugligging
☐ niet op de rug	☐ niet op de rug

Contact bij vragen en/of toenemende klachten

Eventuele vragen kunt u stellen tijdens het volgende polikliniekbezoek of u kunt hiervoor bellen met de verpleegkundige. Dat kan maandag t/m vrijdag tussen 9:00 en 10:00 en tussen 13:30 en 14:30, via 050-3612503.

Bij klachten zoals (verergering van) pijn, roodheid of slechter gaan zien belt u met de verpleegkundige (zie boven). Bij spoed kunt u van maandag t/m vrijdag tussen 8:00 en 16:30 bellen met 050-3612518. Buiten deze tijden belt u naar het centrale nummer van het UMCG, 050-3616161, en vraagt u naar de dienstdoende oogarts.

Extra informatie voor als de operatie gecombineerd wordt met een staaroperatie

Bij de staaroperatie wordt uw eigen lens vervangen door een kunstlens. Voor de operatie doen we een extra meting om de gewenste sterkte van de kunstlens te kunnen berekenen. Deze extra meting heet "biometrie".

Voor de keuze van de kunstlens moeten we weten op welke afstand u wilt kunnen kijken zonder bril na de operatie. Er zijn drie mogelijke keuzes:

1. De kunstlens wordt zo gekozen dat u in de **verte** kunt kijken zonder bril (brilsterkte 0 dioptrie). U heeft dan alleen een bril voor lezen nodig, en eventueel een bril voor de tussenafstand (beeldschermwerk, muziek).
2. De kunstlens wordt zo gekozen dat u een beetje bijziend wordt (brilsterkte -1 dioptrie). U kunt dan zonder bril kijken op de **tussenafstand**, en ook op andere afstanden veel dingen doen zonder bril. Voor zo goed mogelijk zien in de verte (bijvoorbeeld voor autorijden) heeft u wel een bril nodig, en ook voor het lezen van hele kleine letters.
3. De kunstlens wordt zo gekozen dat u kunt **lezen** zonder bril (brilsterkte -2.5 dioptrie). U heeft dan een bril nodig voor kijken in de verte, en eventueel een bril voor de tussenafstand.

Let op: Als er (voorlopig) maar één oog geopereerd wordt, dan is het meestal het beste een sterkte te kiezen die ongeveer hetzelfde is als het andere oog: het kijkt het plezierigste als de beide ogen ongeveer dezelfde sterkte hebben.

Wat u ook kiest, u hoeft na de operatie niet voor elke afstand een aparte bril aan te schaffen. Als er meerdere brillen nodig zijn, kunt u ook kiezen voor een multifocale bril om op alle afstanden te kunnen kijken met één bril.

De meting wordt zorgvuldig gedaan, maar ieder oog is anders en soms komt de sterkte niet precies op de gewenste waarde uit. Maar u kunt dan toch goed zien, want ook zo'n afwijking kan gecorrigeerd worden met een bril.

Er zijn speciale kunstlenzen, bijvoorbeeld om een cilinderglas in de bril te corrigeren ("torische kunstlens") of om op meerdere afstanden tegelijk te kunnen kijken ("multifocale kunstlens"). Deze lenzen plaatsen we niet wanneer de staaroperatie gecombineerd wordt met een andere operatie, omdat de uitkomsten dan te onvoorspelbaar zijn.

Als er duidelijk staar is, dan zult u na de operatie beter kunnen zien. Soms wordt de operatie gecombineerd met een staaroperatie omdat dat nodig is om de operatie beter uit te kunnen voeren, niet omdat er staar is. De staaroperatie zal dan in principe geen invloed hebben op het zien.